

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Koulutuksen uudelleenajattelu: sosioekonomisten vaikutusten parantaminen investoimalla taitoihin”

COM(2012) 669 final

(2013/C 327/12)

Esittelijä: **Mário SOARES**

Toinen esittelijä: **Pavel TRANTINA**

Euroopan komissio päätti 20. marraskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Koulutuksen uudelleenajattelu: sosioekonomisten vaikutusten parantaminen investoimalla taitoihin

COM(2012) 669 final.

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. kesäkuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 10.–11. heinäkuuta 2013 pitämässään 491. täysistunnossa (heinäkuun 10. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 154 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti komission aloitteeseen, erityisesti sen sisältämiin toimiin nuorisotyöttömyyden torjumiseksi, mutta katsoo, ettei tiedonannon sisältö ole niin kunnianhimoinen kuin otsikko "Koulutuksen uudelleenajattelu" antaa ymmärtää.

1.2 Nykyinen talous- ja sosiaalikiiri asettaa rajoitteita Euroopan unionin maiden sekä erityisesti talousarvion sopeutusohjelmien alaisten maiden budjettipäätöksille, ja EU:n talousarvion supistaminen pahentaa tilannetta entisestään. ETSK varoittaa vaarana olevan, että välttämättömiksi katsotuista aloitteista ja ehdotuksista tulee koulutusmäärärahojen leikkausten johdosta pelkkiä hyvien aikomusten julistuksia.

1.3 ETSK on tietoinen koulutusjärjestelmissä vallitsevista merkittävistä puutteista, jotka on korjattava, sekä siitä, että ongelmat, jotka liittyvät koululaitoksen ja työelämän välisiin yhteyksiin, on ratkaistava. Tätä taustaa vasten ETSK suosittaa, että

EU:n toimielimet

1.3.1 tarkistavat nykyisiä mekanismeja yleissivistävää ja ammatillista koulutusta koskevien tietojen keräämiseksi, esittämiseksi ja tulkitsemiseksi niiden läpinäkyvyyden ja vertailtavuuden varmistamiseksi.

1.3.2 tarkistavat myös nykyisiä eurooppalaisia koulutusprosesseja ja erilaisia jo käytössä olevia välineitä sekä erityisesti eurooppalaisia laadunvarmistusstandardeja ja -ohjeita (*European Standards and Guidelines on Quality Assurance, ESGQA*).

1.3.3 toteuttavat tässä ehdotetut toimenpiteet sisällyttämällä ne muihin aloitteisiin, joiden tavoitteena on nuorten integroituminen työmarkkinoille ja joista erityisesti mainittakoon työllisyyttä ja yrittäjyyttä koskeva "Nuoret liikkeellä" -toimintasuunnitelma.

1.3.4 varmistavat, että tulevassa EU:n talousarviossa osoitetaan tarvittavat varat koko ohjelmaa sekä erityisesti äskettäin hyväksyttyä nuorisotyöllisyysaloitetta varten.

jäsenvaltiot

1.3.5 toteuttavat työllisyyttä ja laadukkaita julkisia palveluja koskevien politiikkojen tarkistuksen ja/tai tulevaisuuteen suuntautuvan ajanmukaistuksen sellaisen vakaumuksen pohjalta, että jotta koulutukselle asetetut tavoitteet saavutettaisiin täysimääräisesti, tällä alalla tehtäviä investointeja on täydennettävä kestävä kasvua ja hyvinvointia tukevilla työllisyys-, sosiaali- ja talouspolitiikoilla. Samalla on varmistettava, että työmarkkinaosapuolet ja muut kansalaisyhteiskunnan organisaatiot osallistuvat täysipainoisesti tähän prosessiin.

1.3.6 kannustavat siihen, että yrittäjätaitojen hankinta sisällytetään koulutuspolitiikkoihin ja -ohjelmiin. Niiden hankintaa voitaisiin koulussa opitun lisäksi täydentää tarvittaessa työpaikalla tapahtuvan oppimisen avulla sekä edistämällä yritysten osallistumista koulujen tukemiin aloitteisiin.

1.3.7 kannustavat sellaisten yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kaksoisjärjestelmien käyttöönottamiseen kouluissa, joissa koulussa tapahtuva oppiminen yhdistetään työpaikalla hankittavaan kokemukseen, lisäämällä koulutusviranomaisten ja yritysten keskuudessa tietoisuutta tämänkaltaisten aloitteiden merkittävydestä.

1.3.8 arvioivat kiireellisesti uudelleen ammatillisen opetuksen ja koulutuksen sekä työelämän välisiä yhteyksiä paremman käsityksen saamiseksi mahdollisista epäkohdista ja sellaisen ammatillisen koulutuksen organisoimiseksi, joka todella vastaa työmarkkinoiden tarpeisiin.

1.3.9 varmistavat, että edellytykset jatkuvaan oppimiseen ja koulutuksen (jatko- ja uudelleenopetus) parantamiseen täyttyvät kaikkien osalta, ja kunnioittavat asiaankuuluvalla tavalla oikeutta laadukkaaseen elinikäiseen oppimiseen.

1.3.10 tunnustavat luovalla ja innovatiivisella tavalla epävirallisen oppimisen ja antavat sille arvoa, lisäävät virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitun osaamisen tunnettuutta sekä edistävät epävirallisen ja virallisen oppimisen keskinäistä täydentävyyttä tukien samalla yhtäläisiä mahdollisuuksia.

1.3.11 ottavat käyttöön yhteisiä sääntöjä ja periaatteita laatuksien määrittämiseksi sellaisia järjestelmiä varten, joilla varmistetaan epävirallisen oppimisen tunnustaminen ja validointi.

1.3.12 investoivat hyvien opettajien koulutukseen ja palkkaamiseen parantamalla heidän akateemista ja ammatillista koulutustaan pyrkien samalla varmistamaan tasapuolisen sukupuolijakauman opettajien rekrytoinnissa sekä tarjoamalla asianmukaiset työskentelyyn, palkkaan ja uraan liittyvät ehdot opettajan ammatin houkuttelevuuden lisäämiseksi nuorempien ikäryhmien keskuudessa.

1.3.13 tarkastelevat yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen määrärahoja investointeina tulevaisuuteen ja jatkuvana tarpeena, jotta voidaan täyttää velvollisuus varmistaa korkeatasoinen ja asianmukainen koulutus kaikille sekä välttää leikkaukset, jotka vaikuttavat kielteisesti tämän velvollisuuden täyttämiseen.

1.3.14 kutsuvat kaikki sidosryhmät (nuorisojärjestöt ja yhteisölliset organisaatiot, koulut ja opettajat, vanhemmat ja hoollajat, yritykset ja ammattijärjestöt jne.) mukaan koulutuspolitiikkojen laadintaan ja seurantaan ja mahdollisten ongelmien määrittämiseen sekä tehtävään, joka koskee nuorille annettavaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sekä heidän integroimistaan yhteiskuntaan, asettamalla selkeät tavoitteet, huolehtimalla säännöllisistä arvioinneista ja osoittamalla käyttöön riittävät resurssit kestäväpohjaisuuden varmistamiseksi.

työmarkkinaosapuolet

1.3.15 kantavat vastuunsa ja panevat yhteisen työohjelmansa 2012–2014 puitteissa hyväksytyyn nuorisotyöllisyyden toimintaohjelman asianmukaisesti täytäntöön painottamalla koulutuksen, nuorten odotusten ja työmarkkinoiden tarpeiden välisiä yhtymäkohtia ja kiinnittämällä huomiota nuorten siirtymiseen koulusta työmarkkinoille työllisyysasteen nostamiseksi yleisesti.

2. Johdanto

2.1 Koulutus on usein ETSK:n käymien keskustelujen keskipisteessä, ja siksi komitea on tyytyväinen komission tiedonannossa esitettyyn toteamukseen, jonka mukaan "yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen investointi on olennainen tekijä

pyrittäessä vauhdittamaan kasvua ja tuottavuutta" (1). Komitea myös yhtyy tiedonannossa esitettyyn huoleen Euroopan työmarkkinoilla tapahtuvista merkittävästä muutoksesta, jotka ovat osoitus siitä, että koulutusjärjestelmiä on muotoiltava uudelleen niiden mahdollisten puutteiden tai epäkohtien korjaamiseksi.

2.2 ETSK on edistänyt koulutuksen tunnustamista perustavanlaatuisesti ihmisoikeudeksi (2) lukuisilla lausunnoillaan, joissa se korostaa, että koulutuksen keskeisenä tavoitteena on edelleen kouluttaa kansalaisista vapaita, kriittisiä ja itsenäisiä yksilöitä, jotka kykenevät antamaan panoksensa sen yhteiskunnan kehittämiseen, jossa he elävät, sekä ymmärtämään, että he jakavat yhteiset arvot ja yhteisen kulttuurin.

2.3 Komitea on vakuuttunut siitä, että opettajankoulutuksen puitteissa tulisi kiinnittää huomiota nykyaikaisiin viestintätaitoihin, jotka osaltaan auttaisivat siinä, että koulunkäynti on elämäntilasta ja kiinnostavaa (3).

2.4 ETSK on myös yhtä mieltä siitä, että on kiireellisesti löydettävä johdonmukaiset ja laaja-alaiset poliittiset ratkaisut moniin keskeisiin kysymyksiin: Euroopassa edelleen korkea koulunkäynnin keskeyttäneiden määrä, työntekijöiden vähäinen osallistuminen elinikäiseen oppimiseen, miljoonien ihmisten edelleen alhainen koulutustaso, alle 15-vuotiaiden lasten puutteellinen lukutaito sekä nuorten massatyöttömyys muutamissa EU:n maissa.

2.5 Komitea pelkää kuitenkin, että tiedonannossa ehdotetut aloitteet menettävät merkityksensä Euroopan maiden kriisitilanteen johdosta. Budjettileikkaukset saattavat vaikeuttaa opiskelijoiden epäyhtenäisten lähtökohtien tasoittamista sekä kaikille suunnatun korkeatasoisen koulutuksen edistämistä erityisesti, kun ne kohdistuvat yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen varattuun määrärahoihin (4).

(1) COM(2012) 669 final.

(2) EUVL C 161, 6.6.2013, s. 67–72; EUVL C 161, 6.5.2013, s. 27–34; EUVL C 11, 15.1.2013, s. 8–15; EUVL C 299, 4.10.2012, s. 97; EUVL C 191, 29.6.2012, s. 103; EUVL C 76, 14.3.2013, s. 1; EUVL C 181, 21.6.2012, s. 154; EUVL C 143, 22.5.2012, s. 94; EUVL C 181, 21.6.2012, s. 143; EUVL C 68, 6.3.2012, s. 11; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 50; EUVL C 68, 6.3.2012, s. 1; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 142; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 1; EUVL C 132, 3.5.2011, s. 55; EUVL C 21, 21.1.2011, s. 66; EUVL C 255, 22.9.2010, s. 81; EUVL C 318, 23.12.2009, s. 113; EUVL C 128, 18.5.2010, s. 10; EUVL C 224, 30.8.2008, s. 100; EUVL C 204, 9.8.2008, s. 95; EUVL C 151, 17.6.2008, s. 45; EUVL C 218, 11.9.2009, s. 85; EUVL C 151, 17.6.2008, s. 41.

(3) *Survey of Schools: ICT in Education* (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/51275>).

(4) UNESCO:n "Koulutusta kaikille" -aloitetta koskevassa vuoden 2012 seurantaraportissa kritisoidaan kangertelevaa etenemistä aloitteen tavoitteiden toteuttamisessa ja todetaan, että koulutusjärjestelmien on perustuttava riittävään ja kestäväan rahoitukseen, jotta saataisiin aikaan kansalaisten kannalta myönteisiä tuloksia. OECD on todennut viimeaikaisissa kannanotoissaan kuitenkin, että se, että julkisessa koulutuksessa keskitytään laatuun ja tasa-arvoon, on hallituksille paras keino säästää rahaa ja tehdä järjestyviä investointeja. Yhteisöt ja epäedullisissa asemassa olevat väestöryhmät tulisi kuitenkin ottaa toimintaan mukaan, sillä ainoastaan silloin voidaan puhua korkeatasoisesta koulutusjärjestelmästä (Education International – OECD – konferenssi aiheesta *Quality and dialogue key to public education*, 4. helmikuuta 2013).

2.6 Vaikka koulutus kuuluu jäsenvaltioiden vastuulle, Euroopan unionilla on merkittävä rooli eri opetusministerien välisen avoimen koordinoitimenetelmän, Euroopan tason tietojenkeruumekanismien sekä erilaisten eurooppalaisten koulutusaloitteiden osalta. Koulutusaloitteista voidaan esimerkkeinä mainita Bologna ja Kööpenhaminan prosessit, Bruggen julkilausuma, eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä (ECTS), ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET), eurooppalainen tutkintojen viitekehys (EQF) sekä eurooppalaiset laadunvarmistusstandardit ja -ohjeet (ESGQA) ⁽⁵⁾.

2.7 Laajojen kansalaisyhteiskuntasektorien ilmaisema huolestuneisuus nuorten nykyisen osaamisen ja yritysten vaatimusten välisestä epäsuhdasta sekä vaikeasta siirtymisestä koulutuksesta tai työttömyydestä työelämään on aiheellinen. Näihin epäkohtiin on näin ollen puututtava. ETSK onkin erityisen tyytyväinen komission päätökseen edistää entisestään vaihtoa koulutus- ja työllisyysalojen välillä, tukea yhteisiä aloitteita ja toimenpiteitä koulutuksesta työelämään siirtymisen sujuvoittamiseksi, vähentää liikkuvuuden esteitä EU:ssa, parantaa ratkaisevasti työmarkkinoiden toimintaa sekä taata yhtäläiset mahdollisuudet. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita noudattamaan tätä lähestymistapaa niin, että se samalla turvaa eurooppalaisen sosiaalimallin ja vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

2.8 ETSK suhtautuu myönteisesti työmarkkinaosapuolten laatimaan uuteen nuorisotyöllisyyden toimintaohjelmaan, joka on keskeinen osa niiden yhteistä työohjelmaa vuosiksi 2012–2014 ja joka esiteltiin ensimmäisen kerran sosiaaliasioiden käsitellessä kolmikantahuippukokouksessa 14. maaliskuuta 2013.

3. Yleistä

3.1 Komitea on tyytyväinen huomattessaan, että komissio kiinnittää erityistä huomiota nuorisotyöttömyyden torjuntaan neljällä keskeisellä alalla: korkeatasoinen yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, käytännönläheisen työssäoppimisen hyödyntäminen, oppisopimusten ja kaksiosaisen koulutusmallien hyödyntäminen sekä kumppanuuksien edistäminen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

3.2 Tiedonannon otsikko antaa ymmärtää, että kyseessä on kunnianhimoinen hanke, mikä ei ole sopusoinnussa sisällön kanssa, todennäköisesti siksi, että komissio on halunnut keskittyä työskentelyssään yhteen ainoaan tavoitteeseen. Komitea katsoo, että asiakirjassa olisi kuitenkin voitu mennä pidemmälle ja että siinä olisi voitu käsitellä Euroopan nykyisen väestötilanteen, energian ja muuttoliikkeiden kaltaisia polttavia kysymyksiä/haasteita, jotka edellyttäisivät huomattavasti monitahoisempia vastauksia. Tulevaisuudessa olisi niin ikään otettava huomioon muut

tutkimukset, kuten Yhdistyneiden kansakuntien ja UNESCO:n viime aikoina laatimat tutkimukset ⁽⁶⁾.

3.3 Komission ehdotuksen osalta komitea varoittaa tarkastelemasta koulutusta pelkkänä välineenä, jolla pyritään kehittämään yksinomaan työelämään liittyviä taitoja ja parantamaan työllistettävyyttä ⁽⁷⁾. ETSK toteaa jälleen olevansa vakuuttunut siitä, että työllistettävyys on riippuvaista sekä perustaitojen hankkimisesta ja käytännön kokemuksesta mutta myös sellaisista ominaisuuksista ja asennoitumisesta kuin esimerkiksi aktiivisuus kansalaisena, henkilökohtainen kehitys ja hyvinvointi. Näin ollen työllistettävyttä – vaikka sitä voitaisiinkin pitää tavoitteena, joka tulee saavuttaa koulutuksen uudelleenarvioinnin yhteydessä – ei pidä tulkita liian kapea-alaisesti.

3.4 Komitea huomauttaa, että jotta koulutusinvestointien tavoitteet saavutettaisiin täysimääräisesti, niitä on täydennettävä työllisyys-, sosiaali- ja talouspolitiikoilla kestävä kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Komitea on jo aiemmin suosittanut, että EU ja jäsenvaltiot toteuttavat – erityisesti nykyisessä kriisitilanteessa – työllisyyteen sekä korkeatasoisiin julkisiin palveluihin liittyvien politiikkojen tarkistuksen ja/tai tulevaisuuteen suuntautuvan ajantasaistuksen ja kiinnittävät aiempaa enemmän huomiota erityisiin väestöryhmiin (lapset, erityistarpeita omaavat aikuiset, maahanmuuttajat jne.) ja että kaikkiin näihin politiikkoihin sisällytetään sukupuoliulottuvuus sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden täysipainoinen osallistuminen ⁽⁸⁾.

3.5 Koska myönnetään, että työmarkkinoiden edellyttämien taitojen ja nuorilla yleisesti olevien taitojen välillä vallitsee epäsuhta, on sitäkin kiireellisempää luoda yhteyksiä koulun ja työelämän välille tämän epäkohdan korjaamiseksi. On myös kuitenkin selvää, etteivät koulu- ja työajat ole eivätkä voi olla samoja.

3.6 ETSK suhtautuu myönteisesti Eurooppa-neuvoston äskettäiseen päätökseen ottaa käyttöön nuorisotakuu, jolla pyritään varmistamaan, että kaikilla alle 25-vuotiailla nuorilla on mahdollisuus saada neljän kuukauden kuluessa koulunkäynnin päättymisestä tai työttömäksi joutumisesta asianmukainen työpaikka tai osallistua täydennyskoulutukseen tai harjoittelujaksoon.

⁽⁶⁾ Kaksitoista koulutusalan kansainvälistä asiantuntijaa käynnisti UNESCO:n päämajassa Pariisissa 12.–14. helmikuuta 2013 organisaation 1900-luvulla laatimien merkittävimpien koulutusalan raporttien – Faure, E., *Learning to Be* (1972), ja Jacques Delors'n raportti *Learning: The Treasure Within* (1996) – kriittisen tarkastelun viimeisimpien kauaskantoisten yhteiskunnallisten muutosten valossa www.unesco.org.

⁽⁷⁾ Termit "työllistettävyys" ja "työpaikkojen luominen" eivät tarkoita samaa asiaa eivätkä ilmaise samaa käsitettä. "Työpaikkojen luominen" on monitahoinen ilmiö, joka käsittää valtion, työnantajien ja työntekijöiden välisen vastuunjaon ja edellyttää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja neuvottelua, kun vastaavasti "työllistettävyys" näyttää viittaavan lähes yksinomaan työnhakijan henkilökohtaiseen vastuuseen.

⁽⁸⁾ EUVL C 18, 19.1.2011, s. 18.

⁽⁵⁾ Kaikki lyhenteet koskevat englanninkielisiä nimityksiä.

3.7 Komitea kuitenkin huomauttaa, että nykyinen työttömyystaso ei vaikuta yksinomaan nuoriin vaan myös iäkkäämpiin työntekijöihin. Olisikin hyödynnettävä näiden iäkkäiden työntekijöiden tietämystä sekä nuorten auttamiseksi integroituaan työmarkkinoille että hyvin laajaan kokemuspohjaan perustuvan osaamisen jakamiseksi eteenpäin.

3.8 ETSK pahoittelee sitä, ettei komissio ole kyennyt hyödyntämään tämän tiedonannon tarjoamaa tilaisuutta tunnustaa rooli, joka epävirallisella oppimisella voi olla virallisen koulutuksen täydentäjänä, ja kiinnittää huomiota Strasbourgin symposiumin osallistujien esittämään kehoitukseen käynnistää yhteinen pitkä ja keskipitkän aikavälin prosessi epävirallisen oppimisen tunnistamiseksi Euroopan unionissa ⁽⁹⁾.

4. Erityistä

4.1 Perus- ja monialaiset taidot

4.1.1 Komitea on samaa mieltä komission kanssa siitä, että "on keskityttävä kehittämään monialaisia taitoja – etenkin yrittäjyystaitoja", mutta katsoo, että ensin on varmistettava, että kaikki oppivat keskeiset perustaidot. Komitea on myös yhtä mieltä siitä, että kieltenoppimiseen tulisi jatkossakin kiinnittää erityistä huomiota. Itse asiassa perustaidot ja monialaiset taidot (esim. ryhmätyötaitot, useiden kielten hallinta sekä kyky käyttää tietoteknisiä välineitä, muodostaa ja ilmaista mielipiteitä ja osallistua päätöksentekoon) hyvin omaksuneella nuorella on luultavasti vähemmän vaikeuksia integroitua työmarkkinoille ja työskennellä menestyksekkäästi yritysmaailmassa.

4.1.2 Yrittäjyystaidot ovat varmasti tärkeä osatekijä sillä edellytyksellä, ettei niissä tähdätä yksinomaan yritysten perustamiseen. Ilman yrittäjähenkistä asennetta elämässä ei pääse pitkälle etenkin näinä kovina aikoina. Näiden taitojen sisällyttäminen koulutustoimiin ja -ohjelmiin on näin ollen kannatettavaa.

4.1.3 Luotaessa yrittäjähenkisyyttä niin, että mennään opintosuunnitelmaan sisältyviä kysymyksiä pidemmälle, saattaa olla tärkeää mahdollistaa osallistuminen yrityksessä tai järjestössä tapahtuvaan oppimiseen sen lisäksi, että kannustetaan yrityksiä ja järjestöjä osallistumaan koulujen tukemiin aloitteisiin. Komission ja jäsenvaltioiden tulisi yhdessä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa määritellä nykyistä avoimemmin, mitä tarkoituksenmukaisten oppimis- ja elämäntaito-ohjelmien yhdenvertainen saatavuus tarkoittaa, sekä laatia johdonmukainen indikaattorien joukko vertailujen tekemiseksi eri tasoilla ja tulosten arvioimiseksi.

4.1.4 ETSK katsoo kuitenkin, että yrittäjähenkisyys voi saavuttaa täyden potentiaalinsa ainoastaan, jos sitä täydennetään

⁽⁹⁾ Marraskuun 14.–16. päivänä 2011 pidetyn symposiumin järjestivät Euroopan komissio ja Eurooppa-neuvosto yhdessä useiden nuorisoyritysten kanssa, joista mainittakoon esimerkiksi Euroopan nuorisofoorumi (EYF), JUGEND für Europa (Saksan kansallinen organisaatio nuorisotoimintaohjelmaa [Youth in action] varten) sekä SALTO Training and Cooperation Resource Centre (http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/STATEMENT_Symposium_participants_160312.pdf).

joukkuehengellä, johon kasvatuksessa tulisi niin ikään lapsia ja nuoria kannustaa.

4.1.5 Koulutusjärjestelmissä on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota luonnontieteen, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan oppiaineisiin (STEM ⁽¹⁰⁾), koska niillä on edelleen keskeinen asema teknologian ja teknologisen kehityksen hallitsemassa yhteiskunnassa ja koska tulevaisuudessa on yhä enemmän kysyntää korkeasti koulutetuille työntekijöille, joilla on huomattavaa tieteellistä tietämystä ⁽¹¹⁾. On kuitenkin tärkeää, että näitä aiheita käsitellään kohderyhmän entistä paremmin huomioivalla, aiempaa luovemmalla ja näin ollen houkuttelevammalla tavalla, jonka avulla voidaan myös saavuttaa entistä tasapainoisempi sukupuolijakauma ⁽¹²⁾.

4.1.6 Asiakirjassa ei viitata siihen, miten kriisi ja sopeuttamistoimet vaikuttavat tieteeseen ja tutkimukseen ja näiden alojen toimijoihin (tutkijat, tiedemaailman edustajat, korkeakoulut) tai eri EU-maissa tapahtuvaan aivovuotoon. ETSK on useissa lausunnoissaan ⁽¹³⁾ tuonut esiin tarpeen edetä eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattamisessa sekä todennut, että tutkijoiden, tieteellisen tiedon ja teknologian vapaan liikkuvuuden tulisi olla sisämarkkinoiden "viides vapaus".

4.2 Ammatilliset taidot

4.2.1 ETSK on komission tavoin huolissaan koulutuksen ja työmarkkinoiden välisestä epäsuhdasta. On selvää, että koulutusjärjestelmä, joka on irrallaan työmarkkinoista, johtaa puutteelliseen osaamiseen ja vielä pahempaa – työttömyyteen ⁽¹⁴⁾. ETSK on samaa mieltä siitä, että on tarpeen kiinnittää enemmän huomiota ammatillisen koulutuksen uudelleenarvointiin ja parantaa keskinäistä ymmärrystä ammatillisen koulutuksen ja työmarkkinoiden välisistä yhteyksistä, jotta varmistetaan, että ammatillinen koulutus vastaa aidosti työmarkkinoiden tarpeisiin. Komitea myös korostaa, että työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on työmarkkinoiden kannalta asiaankuuluvaa ammatillista koulutusta silmällä pitäen välttämätöntä ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Lyhennys englannin kielen sanoista *Science, Technology, Engineering and Mathematics*.

⁽¹¹⁾ Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (European Centre for the Development of Vocational Training, CEDEFOP) mukaan korkeasti koulutettujen kysyntä voi kasvaa 16 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä ja keskitason koulutuksen hankkineiden keskimäärin 3,5 miljoonalla, kun taas heikosti koulutettujen kysyntä voi vähentyä 12 miljoonalla.

⁽¹²⁾ Useissa eri jäsenvaltioissa toteutetut lukuisat hankkeet ovat osoittaneet, että matematiikan opettamisesta voidaan tehdä nykyistä houkuttelevampaa.

⁽¹³⁾ EUVL C 95, 23.04.2003, s. 8; EUVL C 218, 11.9.2009, s. 8; EUVL C 306, 16.12.2009, s. 13; EUVL C 132, 3.5.2011, s. 39; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 121; EUVL C 181, 21.6.2012, s. 111; EUVL C 299, 4.10.2012, s. 72; EUVL C 229, 31.7.2012, s. 60; EUVL C 44, 15.2.2013, s. 88; EUVL C 76, 14.3.2013, s. 43; EUVL C 76, 14.3.2013, s. 31.

⁽¹⁴⁾ Teknistä ja ammatillista koulutusta koskevassa UNESCO:n tarkistetuissa suosituksissa todetaan, että kun otetaan huomioon suunnaton tieteellinen, teknologinen ja sosioekonominen – joko meneillään oleva tai ennustettu – kehitys, joka on ominaista ajallemme (erityisesti maailmanlaajuistuminen sekä tieto- ja viestintäteknikan alan vallankumous), teknisen ja ammatillisen koulutuksen tulisi olla koulutusprosessin keskeinen osatekijä kaikissa maissa (UNESCO, 2001).

⁽¹⁵⁾ Ammatillista koulutusta koskeva eurooppalainen yhteistyöpöytäkirja, Berliini, 10.–11. joulukuuta 2012.

4.2.2 Koulutus ja pätevyyden vahvistaminen tieto- ja viestintäteknologian alalla on työmarkkinoiden kannalta äärimmäisen tärkeää. Olisikin tehtävä investointeja asianmukaisiin ohjelmiin kyseisten taitojen varmistamiseksi ammatillisessa ja korkea-asteen koulutuksessa erityisesti, kun kyse on nuorista naisista. ETSK kannattaa ehdotusta eurooppalaisesta laatumerkistä elinkeinoelämää sekä tieto- ja viestintäteknologian alan koulutusta ja sertifiointia varten.

4.2.3 ETSK vahvistaa jokaisen yksilön oikeuden osaamiseen ja taitoihin, joiden avulla hänellä voi olla täysipainoinen rooli työelämässä ja yhteiskunnassa. Oikeutta ammatilliseen koulutukseen ei tulisi myöntää yksinomaan nuorille, jotka ovat siirtymässä työmarkkinoille, vaan myös työntekijöille, jotta heille annettaisiin mahdollisuus ajantasaistaa osaamistaan ja vastata haasteisiin, joita nykyiset muutokset tuovat mukanaan. Työllistettyvyys ei ole ainoastaan nuorten yksinoikeus.

4.2.4 Työssäoppimisella sekä erityisesti duaalijärjestelmillä, joissa koulussa tapahtuva oppiminen yhdistetään työpaikalla hankittavaan kokemukseen, voi olla merkittävä rooli, kun kyse on työpaikkojen luomisen kannalta välttämättömien muutosten aikaansaamisesta⁽¹⁶⁾. Niiden on kuitenkin oltava osa koulutusjärjestelmää, mikä edellyttää eri toimijoiden roolin selkiyttämistä. On ratkaisevan tärkeää, että kouluissa ja yrityksissä lisätään tietoisuutta tämäläisestä oppimisesta⁽¹⁷⁾.

4.3 Avointen ja joustavien oppimisväylien lisääminen

4.3.1 Sen tosiseikan tunnustaminen, että paradigmattavat ennennäkemättömällä nopeudella (siirtyminen teollisuusyhteiskunnasta osaamisyhteiskuntaan ja edelleen verkko-yhteiskuntaan), edellyttää, että otetaan käyttöön entistä luovempi ja innovatiivisempi lähestymistapa, jossa yhdistetään erilaiset elämäntilanteet ja erilaiset toimet, tunnustetaan saavutetut myönteiset tulokset ja annetaan niille arvoa, luodaan yhteyksiä kulttuurin, yleissivistävän koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen sekä työmarkkinoiden välille sekä edistetään epävirallisen ja virallisen oppimisen keskinäistä täydentävyyttä tukien samalla yhtäläisiä mahdollisuuksia.

4.3.2 On järkevää kannustaa oppimiseen, kunhan ihmisille tarjotaan siihen tarvittavat edellytykset ja kunhan se ei riipu yksinomaan ponnistuksista, joita kukin henkilö voi ja joita kunakin henkilön tulee tehdä. Muussa tapauksessa väestöryhmät, jotka ovat jo luonnostaan kaikkein epäedullisimmassa asemassa tai kaikkein syrjäytyneimpiä, jäävät jatkossakin kollektiivisesti erilleen. ETSK paneekin yhä huolestuneempaan merkille, että osallistuminen aikuisten koulutusohjelmiin on edelleen hyvin vähäistä: komission mukaan aikuisten keskimääräinen osallistumisosuus elinikäiseen oppimiseen on EU:ssa 8,9 prosenttia ja seitsemässä jäsenvaltiossa tuskin viittä prosenttia.

⁽¹⁶⁾ Tiedonannon mukaan seuraavilla aloilla on kasvupotentiaalia: tieto- ja viestintäteknologia, terveysala, vähähiilinen teknologia, yksilölliset palvelut, yrityspalvelut, meritalous ja vihreät alat, tai alat, joilla on käynnissä mittavia muutoksia, jotka edellyttävät entistä osaavampaa työvoimaa.

⁽¹⁷⁾ Itävallassa saatu kokemus kaksoisjärjestelmästä on esimerkki hyvästä käytänteestä, jonka osalta tarvittavat edellytykset järjestelmän toteuttamiseksi sekä tähän mennessä saavutetut tulokset ansaitsevat lähemmän tarkastelun.

4.3.3 Nykyisin liian muodollisia menettelyitä koulun ulkopuolella hankitun osaamisen (epävirallinen oppiminen) tunnustamiseksi on parannettava. Olisi myös tähdennettävä sitä, että päätösten on perustuttava konsultaatioon asianomaisten työmarkkinaosapuolten ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa ja että valtion tulisi huolehtia tämän tunnustuksen laadun varmistamisesta. Tunnustamisen menettelyjen avulla voidaan tehokkaammin parantaa epävirallisen oppimisen hyötyjen tunnettuutta erityisesti työmarkkinaosapuolten keskuudessa. On myös tärkeää, että tarjotaan kattavia ja mahdollisimman helposti ymmärrettäviä tietoja tunnustamis- ja validointimenetelyistä, jotta varmistetaan, että ne hyödyttävät kaikkia.

4.3.4 Aikana, jolloin työttömyys on korkealla erityisesti nuorten keskuudessa, tarve pohtia uudelleen avoimemmin ja joustavammin taitojen hankkimista on merkittävä keskipitkän ja pitkän aikavälin haaste EU:lle. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää jäsenvaltioilta muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- a) Varmistetaan kaikille tarvittavat edellytykset elinikäiseen oppimiseen, joka mahdollistaa osaamisen kartuttamisen ja pääsyn korkeampaa ammattitaitoa edellyttäviin työtehtäviin, minkä myötä täytetään Eurooppa 2020 -strategian osallistavan kasvun tavoite.
- b) Varmistetaan, että nuorilla on mahdollisuus saada tukea ammatillisen ohjauksen asiantuntijoilta.
- c) Parannetaan käytännöllisin, innovatiivisin ja luovien toimenpitein, joista sovitaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun pohjalta, niiden koulutusta (jatko- ja uudelleen koulutus), jotka jo ovat tai haluaisivat olla työmarkkinoilla mutta joiden koulutus- tai kokemustaso on riittämätön. Näiden aloitteiden yhteydessä on otettava huomioon kyseisten työntekijöiden ikä, työkokemus ja osaaminen.
- d) Vahvistetaan yksilöiden oikeus laadukkaaseen koulutukseen, josta annetaan todistus, ja sovitaan kaikille työntekijöille annettavan koulutuksen vuotuisesta tuntimäärästä koulutustasosta ja sopimustyyppistä riippumatta.
- e) Kannustetaan yrityksiä osaamisen kehittämiseen tähtävien suunnitelmien laatimiseen, johon sekä työntekijät että työnantajat osallistuvat, ja otetaan huomioon yritysten (erityisesti pk-yritysten) olosuhteet työmarkkinaosapuolten Euroopan tasolla solmimia sopimuksia noudattaen.
- f) Tuetaan aloitteita, joilla pyritään lisäämään virallisen koulutuksen ulkopuolella hankittujen taitojen tunnettuutta, edistämään epävirallisen oppimisen tunnustamista ja varmistamaan sen laatu.

4.3.5 Komitea kannattaa komission aikomusta luoda taitojen ja tutkintojen eurooppalainen alue entistä suuremman lähentymisen ja avoimuuden varmistamiseksi taitojen ja pätevyyksien tunnustamisessa EU:ssa.

4.4 Tukea Euroopan opettajille ja kouluttajille

4.4.1 ETSK tunnustaa komission tavoin opettajien ja kouluttajien keskeisen roolin, kun kyse on oppimisen parantamisesta ja lasten ja nuorten kannustamisesta hankkimaan tarvittavat taidot globalisaation haasteisiin vastaamiseksi. Siksi koulutukseen investoiminen ja erittäin ammattitaitoisten opettajien ja kouluttajien rekrytoiminen on välttämätön ja hyödyllinen strategia.

4.4.2 Sen toteaminen, että hyvillä opettajilla ja kouluttajilla voi olla merkitystä, ei tarkoita, että opetus yksinään on opiskelijan oppimisen kannalta ratkaiseva tekijä tai että aliarvioitaisiin sosioekonomista tilannetta, jossa oppiminen tapahtuu.

4.4.3 Tilanteessa, jolle ovat ominaisia kauaskantoiset taloudelliset, sosiaaliset ja teknologiset muutokset, opettajien ammatti tulisi nähdä keskeisenä osatekijänä sellaisen korkeatasoisen koulutuksen edistämiseksi, joka kykenee mukautumaan aikamme vaatimuksiin. Tämä merkitsee, että opettajien akateemisen ja ammatillisen koulutuksen parantamisesta, asianmukaisten palkkaan ja uraan liittyvien ehtojen tarjoamisesta sekä opettajan ammatin houkuttelevuuden lisäämisestä nuorten keskuudessa on tulossa tältä osin ratkaisevan tärkeitä näkökohtia. On myös äärimmäisen tärkeää, että opettajia rekrytoitaessa huolehditaan entistä tasapainoisemmasta sukupuolijakaumasta.

4.4.4 Komitea huomauttaa, että opettajia palkattaessa tulee varmistaa (mm. etnisen, kulttuurisen, uskonto- ja ikään liittyvän ym.) monimuotoisuuden huomioon ottaminen. Lisäksi henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja siirtolaisuuden oloissa on erityisen tärkeää vahvistaa sekä lasten ja nuorten että opettajien kielitaitoa ja kulttuurien välisen viestinnän osaamista, jotta yhteistyö sujuisi myös silloin, kun käytetään eri äidinkieliä. Opettajia tulee myös valmentaa asianmukaisesti työskentelemään koulupudokkaiden kanssa tai sellaisten oppilaiden kanssa, jotka tulevat alueilta, joihin liittyy sosiaalisia riskejä tai syrjäytymisvaara. Tarvitaan siis opettajia, jotka kykenevät integroitumaan monikulttuuriseen ja moniulotteiseen oppimisympäristöön⁽¹⁸⁾.

4.5 Koulutuksen rahoittaminen

4.5.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio sitoutuu kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota koulutuksen rahoitukseen avaamalla keskeisten toimijoiden kanssa keskustelun koulutukseen investoimisen hyödyistä⁽¹⁹⁾. Se myös

⁽¹⁸⁾ EUVL C 151, 17.6.2008, s. 41; EUVL C 218, 11.9.2009, s. 85.

⁽¹⁹⁾ UNESCO on julkaissut uuden tutkimuksen, jossa analysoidaan yritysten ja yksityisten säätiöiden investointeja koulutukseen ja joka osoittaa, että kyseisenlaisten investointien kokonaismäärä on vuosittain vain 683 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Jonkinlaisen käsityksen saamiseksi luvun suuruudesta todettakoon, että se vastaa 0,1 prosenttia maailman kahden suurimman öljy-yhtiön voitoista tai kahden Airbus A380 -lentokoneen kustannuksia. Se on todellakin erittäin pieni panos verrattuna 16 miljardiin Yhdysvaltain dollariin, jotka tarvitaan vuosittain, jotta kaikille lapsille varmistetaan pääsy perusasteen koulutukseen. (Esitys Davosin foorumissa 23. tammikuuta 2013).

kannattaa ajatusta yhteistyöstä työmarkkinaosapuolten kanssa sen tarkastelemiseksi, kuinka korkeatasoisen työpaikkakoulutuksen tarjontaa voidaan lisätä.

4.5.2 Komitea panee tyytyväisenä merkille, että jäsenvaltiot edistävät kansallisia keskusteluita yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kestäväpohjaisen rahoituksen mekanismeista. Huolimatta tähän seikkaan kiinnitetystä huomiosta yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen suunnattu rahoitus on vähenemässä monissa jäsenvaltioissa⁽²⁰⁾. ETSK korostaa, että työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan muiden organisaatioiden laaja-alainen ja jatkuva osallistuminen koko prosessin ajan on tärkeää. Komitea suhtautuu myönteisesti toimiin yksityisen sektorin saamiseksi mukaan koulutusalan – erityisesti ammatillisen koulutuksen – yhteisrahoitukseen. Samanaikaisesti se kuitenkin suosittaa, että laaditaan selkeät kriteerit eri sektorien (julkinen, yksityinen ja muut) välistä vastuunjako varten kyseisissä tapauksissa. Tämä ei voi tarkoittaa sitä, että valtiot vapautuisivat vastuusta, joka liittyy kansallisella ja kansainvälisellä tasolla annettuihin sitoumuksiin taata asianmukainen rahoitus ja korkeatasoinen koulutus kaikille⁽²¹⁾.

4.5.3 ETSK korostaa jälleen painokkaasti, että ohjelmat, joista esimerkkeinä mainittakoon Erasmus, Erasmus Mundus ja *Youth in Action* -nuorisotoimintaohjelma ja joiden vaikutus nuorten henkilökohtaiseen kehittymiseen, taitoihin ja pätevyysiin tunnustetaan yleisesti, ovat merkittäviä nuorten liikkuvuutta ajatellen. Näiden ohjelmien rahoitusta tulisi näin ollen lisätä uuden monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa. Lisäksi olisi parannettava osanottajien valintaprosessia, jotta voidaan tarjota kaikille oikeudenmukaiset, yhtäläiset ja todelliset mahdollisuudet, sekä edistettävä ohjelmien avulla erityisiin riskiryhmiin kuuluvien osallistumista ja tarjottava ratkaisuja monia opiskelijoita ja nuoria haittaavien taloudellisten ja vaatimusten täyttämiseen liittyvien esteiden ylittämiseksi.

4.6 Kumppanuudet

4.6.1 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että on tärkeää tiivistää yhteistyötä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alan eri toimijoiden ja yhteiskuntaryhmien kanssa. Kumppanuudet voivat mahdollistaa hedelmällisen kokemusten vaihdon ja antavat tilaisuuden sisällyttää koulutusprosessiin tahot, jotka voivat tarjota ja/tai ajantasaistaa erityisosaamista (ennen kaikkea sellaista erityisosaamista, josta on työmarkkinoilla kysyntää).

4.6.2 ETSK painottaa, että on tärkeää kutsua kaikki sidosryhmät (nuorisjärjestöt ja yhteisölliset organisaatiot, koulut ja opettajat, vanhemmat ja holhoojat, yritykset ja ammattijärjestöt, alue- ja paikallisyhteisöt ja muut valtion viranomaiset jne.) mukaan kouluelämään sekä asettaa selkeät tavoitteet, huolehtia

⁽²⁰⁾ Eurydicen raportti *Funding of Education in Europe 20-2012. The Impact of the Crisis* (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/147EN.pdf).

⁽²¹⁾ Sitoumus taata korkeatasoinen koulutus kaikille sisältyy kaikkiin kansallisiin perustuslakeihin sekä kansainvälisellä tasolla koulutuksesta Jomtienissa vuonna 1990 järjestetyn UNESCO:n maailmankonferenssin loppujulistukseen ja YK:n vuosituuhannen kehitystavoitteisiin (New York, 2000), jotka EU:n kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet.

säännöllisistä arvioinneista ja osoittaa käyttöön riittävät resurssit kestäväpohjaisuuden varmistamiseksi. Komitea toivoo, että Yhteinen Erasmus -ohjelma auttaa osaltaan ratkaisevalla tavalla tukemaan ja edistämään sellaisia kumppanuuksia sekä kannustamaan sellaisiin kumppanuuksiin, joilla pyritään varmistamaan korkeatasoinen koulutus ja yhdenvertaiset mahdollisuudet. Kokonaisvaltaisena prosessina koulutus edellyttää korkeatasoista uraohjausta yhdistettynä ammatillisiin neuvontapalveluihin. Lisäksi tulee levittää tietoa monien koulujen hyvistä kokemuksista, jotka liittyvät siihen, että kouluissa järjestetään oppituntien jälkeen kulttuuritoimintaa, kokouksia ja täydennyskoulutusta kaikenikäisille ja erilaisiin väestöryhmiin kuuluville ihmisille.

4.6.3 Komitea tunnustaa nuorisojärjestöjen merkityksen, kun kyse on nuorten osallistumisesta, sekä niiden antaman panoksen

nuorten edessä nykyisin olevien valtavien ongelmien ratkaisemiseksi. Yksi näistä ongelmista on luonnollisesti nuorisotyöttömyys, jonka äärimmäisen korkeaa tasoa ei voida mitenkään hyväksyä. Kumppanuuksien luominen kyseisten organisaatioiden kanssa organisoimalla, viestinnällä, johtajuudella, aloitekyvyllä, kielitaidon ja muunlaisten "pehmeiden taitojen" hankkimisen edistämiseksi voisi olla hyödyllinen strategia sillä edellytyksellä, että varmistetaan myös organisaatioiden toimintaan tarvittavat resurssit ⁽²²⁾.

4.6.4 ETSK pitää tervetulleena ajatusta ottaa jäsenvaltioissa käyttöön nuorisotakuu, jota rahoitetaan erityisrahastosta monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa, vaikkakin se pitää osoitettua kuuden miljardin euron määrärahaa selkeästi riittämättömänä, kun otetaan huomioon, että osa tästä rahasta on jo osoitettu käyttöön Euroopan sosiaalirahastosta.

Bryssel 10. heinäkuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽²²⁾ Bathin yliopiston ja GHK-konsulttiyrityksen raportista (2012) käy ilmi virallisen koulutuksen vaikutus nuorten työllistettävyyteen sekä merkitys, joka nuorisojärjestöillä voi olla tässä prosessissa.